

О.М. Свідерська
доцент кафедри суспільних дисциплін
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Розглядаються проблеми сутності соціальної політики в Україні, основні тенденції та особливості її впровадження на сучасному етапі. Основну увагу приділено вивченню, аналізу і узагальненню досвіду соціальної державної політики в нашій державі, а також її пріоритетів та цілей. Аналіз використаних джерел свідчить, що вітчизняна державна соціальна політика вимагає поступового наполегливого реформування, яке спирається на досвід провідних країн світу.

Ключові слова: соціальна політика, соціальна держава, об'єкт соціальної політики, принципи соціальної політики, завдання соціальної політики

На сучасному етапі розвитку нашої держави важливого значення набуває соціальна політика, оскільки для сьогодення, яке характеризується перетворенням суспільних відносин, пошуком векторів політичного і економічного розвитку, важливим є подолання таких кризових явищ як спад виробництва, безробіття, бідність тощо. За таких умов національна соціальна політика не повинна обмежуватися соціальним захистом вразливих верств населення, а сприяти створенню відповідних умов для розвитку активної економічної діяльності населення нашої країни.

Аналіз актуальних досліджень. У сучасному інформаційному просторі можна знайти велику кількість досліджень присвячених окремим аспектам соціальної політики, а саме проблемам: безробіття, соціальної нерівності, соціального забезпечення які впливають на стан зайнятості та добробуту

населення. Важливі ідеї можна знайти у працях О. Бражко [1], Б. Дикон, [2], Г. Лопушняк [4], О. Павлеги [5], О. Сергієнко [7], А. Сіленко [8] та інших.

Мета дослідження полягає в оцінці основних тенденцій і проблем реалізації державної соціальної політики в Україні.

Соціальна політика є суспільно-історичним явищем: вона з'являється разом з виникненням держави, спрямована на узгодження спільної діяльності людей та утвердження загальнодержавних пріоритетів і є регулятором взаємовідносин соціальних структур і соціальних інститутів. Безумовним фактом є те, що нині соціальну політику розробляють і реалізують як найбільш розвинені країни світу, так і найзаможніші. Пріоритетність соціальної політики в Україні серед інших складових державної політики визначається насамперед Конституцією, оскільки саме вона покликана забезпечити громадянам гарантовані Основним Законом права: на життя, безпечні умови праці, винагороду за працю, захист сім'ї, відпочинок, освіту, житло, охорону здоров'я та медичну допомогу, соціальне забезпечення та сприятливе навколишнє середовище [3].

В Україні внаслідок трансформаційних процесів набула глобальних масштабів поляризація суспільства. У соціальному плані воно поділилося практично на дві частини: вищі верстви населення, які відрізняються надприбутками та привілеями, і соціально вразливі верстви населення, які потребують відповідної державної допомоги. При цьому доцільно зазначити, що останні становлять значно більшу частину населення країни [6]. Таким чином, соціальна нерівність у сучасному українському суспільстві створює негативний економічний ефект, який спостерігається в динаміці соціально-економічного розвитку народного господарства. Усе це свідчить про неефективність державної політики у зазначеній сфері. Існує ряд проблем, які вимагають від влади докорінного перегляду законопроектів. Так, для прикладу, отримавши вищу освіту, більшість молодих людей не мають можливості реалізувати себе як конкурентоспроможного фахівця, і змушені емігрувати в інші країни. Чому? Відповідь очевидна – ринок праці в Україні не є фінансовим

стимулом для молоді і потребує реформування та гідної оплати праці громадян.

Головним метою держави є реальна відсутність бідних, а не декларативне проголошення допомоги соціально вразливим верствам. При цьому добробут забезпечується не тільки і не стільки перерозподілом власності одних на користь інших, а головним чином стимулюванням і забезпеченням активної та ініціативної діяльності всіх громадян.

На нашу думку, вищою ланкою соціальної політики має бути соціальна держава. Виходячи з того, що головними пріоритетними напрямками соціальної політики України сьогодні є забезпечення соціального захисту населення, проведення пенсійної та медичної реформ, поступове підвищення рівня заробітної плати та прожиткового мінімуму тощо, можемо стверджувати про можливість та необхідність використання найкращих здобутків зарубіжних держав, а саме:

- поступове підвищення частки заробітної плати в структурі собівартості продукції;

- реформування системи надання соціальних пільг;

- впровадження запропонованої МОП моделі розрахунку соціального бюджету, яка дозволяє розраховувати та прогнозувати соціальні витрати на основі макроекономічних показників, демографічних прогнозів і соціальних нормативів на відповідний рік, балансувати їх з джерелами фінансування, здійснювати довгострокове прогнозування;

- посилення впливу держави на розподіл доходів та згладжування їх надмірної диференціації через фіскальні механізми та ін.

Отже, державну соціальну політику слід розглядати як багаторівневу і багатофункціональну систему, яка зможе забезпечити соціальний і економічний розвиток країни шляхом активізації людського капіталу та максимальної реалізації його інноваційного потенціалу. Реалізація стратегічного курсу на досягнення в Україні європейських стандартів життя має ґрунтуватися насамперед на радикальному підвищенні якості та ефективності надання послуг

соціальної сфери, створення та впровадження правових і організаційних умов недопущення зниження рівня життя населення України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бражко О. В. Інституційне забезпечення функціонування ринку праці в Україні // Економіка та держава. 2010. № 1. С. 79-81.
2. Дікон Б. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту. [пер. з англ.]. Київ, 1999. 256 с.
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Лопушняк Г. С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України : монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.
5. Павлега О. С. Предмет та об'єкт соціології соціальної політики / О. С. Павлега // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2015. Вип. 9. С. 86-93.
6. Прокопенко І.Ф., Олійник Ю.О. Державна соціальна політика як чинник економічного розвитку України // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка», 2018, вип. 18. Сю
7. Сергієнко О. Соціальна політика в сучасному світі та в Україні // Україна: аспекти праці. 2002. №1. 2002. С. 31-37.
8. Сіленко А. О. Соціальна держава: тернистий шлях до визнання. Світовий досвід і перспективи України: монографія Київ: ТЕС, 2002. 375 с.
9. Скуратівський В.А. Соціальна політика в контексті європейської стратегії України // Вісник УАДУ. 2002, №3.